

КӨШ БАСТАҒАН

ОҚУ ОРНЫ

Бүгін біз елімізде көш бастап тұрған оқу орны жайлы айтамыз. Бұл ЖОО-ны тек елімізде ғана емес, әлемдік деңгейде өзінің орнын иемденіп келуде.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті Елбасы Н.Ә.Назарбаев тапсырған және Қазақстан Республикасының білім және ғылым саласын дамытудың мемлекеттік бағдарламасына енгізілген 2020 жылы әлемнің ең үздік 200 жоғары оқу орындарының қатарына кем дегенде 2 қазақстандық ЖОО-ның кіруі міндетін абыроймен орындап шықты. Қазақстандық университет QS жаһандық рейтингінде 165-орынға көтеріліп, феноменалды серпіліс жасады. ҚазҰУ халықаралық ғылым және білім кеңістігіндегі өзінің әлемдік көшбасшы университеттер қатарында екендігін дәлелдеді.

Жаһандық ең танымал және беделді Quacquarelli Symonds (QS) рейтингтік агенттігі әлемнің жоғары оқу орындары бойынша зерттеудің биылғы жылғы нәтижелерін жариялады. QS аналитикалық есебінде атап өтілгендей, әл-Фараби атындағы ҚазҰУ 42 орынға ілгерілеп, жаһандық рейтингте 165-орынды иеленді және «әлемнің ең үздік 200 университеттерінің қатарына енген алғашқы қазақстандық жоғары оқу орны болды». Посткеңестік елдерден тек екі университет қана осы топқа еніп отыр – М.В. Ломоносов атындағы Мәскеу мемлекеттік университеті және әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті.

**Хакимов Тагир Тнышбаевич,
Шаукетбек Елнұр Жеңісбекұлы, Абишев М.Е.**

ҒЫЛЫМНЫҢ ДАМУЫ

Қазіргі таңда ғылымға Қазақстан Республикасының Президенті Қ.Қ.Тоқаев тарапынан біршама қолдаудың болып жатқаны жасырын емес. Соның бірі, постдок позициясы. Бұл ғылымда белгілі-бір деңгейді иемденген жастарға арналған жоба. Енді, осы тұста қара шаңырақ ҚазҰУ постдок бағдарламасын іске қосқан Қазақстандағы алғашқы университет екенін айта кеткен жөн.

Постдокторантура бағдарламасы ғылыми дәреже алған жас мамандарға өзінің кәсіби біліктілігін арттыруға, дербес ғылыми зерттеулер жүргізуге, оларды әлемнің жоғары рейтингілі ғылыми басылымдарында жариялау түрінде өзектендіруге мүмкіндік береді.

ҚазҰУ-дың постдокторантура бағдарламасы жас ғалымдарды қолдау жөніндегі мемлекеттік деңгейдегі теңдессіз жоба. Қазақстан Республикасының Президенті Қ.Қ. Тоқаев ҰҚСК-нің үшінші отырысында постдокторантура үшін Арнайы мемлекеттік тапсырыс беру қажеттігі туралы айтқан болатын.

Биылғы жылы әлемнің түкпір-түкпірінен 40-тан астам жас зерттеушілер байқауға қатысуға өтінім берді. Іріктеу критерийлері ғылымметрикалық көрсеткіштер (Хирш индексі, үздік журналдардағы жарияланымдар) және ғылыми зерттеулерді жүргізудегі дербестік дәрежесі болды.

Ректорат қаулысы негізінде, Сараптау комиссиясы жұмысының нәтижесі бойынша «Постдок-2020» байқауының жеңімпаздары белгіленді. Соның ішінде, факультетімізден: Шинбаева Айнура Кадыржановна, Аймуратов Ерлан Кайратович, Шаленов Ерик Онгарович, Хохлов Серик Анатольевич сынды жеңімпаздарымызды жаңа белестерімен шын жүректен құттықтаймыз.

**Алпеисова Айнара,
Өтеуова Ұлдана**

ТОҚТАУСЫЗ ЕҢБЕК – МЫҚТЫ НӘТИЖЕ

ҚазҰУ өзге де беделді халықаралық рейтингілерде қарқынды серпіліспен алға жылжуда. «Times Higher Education» Британдық агенттігінің зерттеу нәтижесі бойынша ҚазҰУ Орталық Азияда алғаш болып әлемдегі ең үздік ЖОО-лар тобына кірді. «UI Green Metric Ranking of World Universities» жаһандық рейтингінде ҚазҰУ 172 орын алды, Еуропалық ғылыми-өнеркәсіптік палатасы еуропалық рейтингінде ҚазҰУ «АА» бағасына иеленіп, жетекші еуропалық жоғары оқу орындарының тобына енді. Танымал халықаралық «Great Value Colleges» (АҚШ) ұйымының зерттеу нәтижесі бойынша ҚазҰУ әлемнің технологиялық дамыған университетінің ішінде 31-ші орынды бағындырды.

Ауқымды құрылымдық модернизациялау, нәтижелерге негізделген менеджменттің жоғары тиімділігі және соңғы бес жылда 50%-ға дейін өскен бірегей инфрақұрылымдардың қарқынды дамуы ҚазҰУ-дың рейтингілердегі алға жылжуының маңызды факторы болды.

Университеттің әлемдік танылуы халықаралық әріптестік аясының кеңеюі және интернационализацияның дамуымен, сонымен қатар ҚазҰУ-дың БҰҰ «Академиялық ықпал» бағдарламасының тұрақты даму жөніндегі ғаламдық хабы ретіндегі белсенді қызметімен байланысты.

ҚР жоғары оқу орындарының сұранысқа ие ұлттық рейтингіне енген 135 оқытушының жартысынан астамын ҚазҰУ қызметкерлері құрады.

Оның ішінде физика-техникалық факультетінен – 34 оқытушы, химия және химиялық технологиядан – 19, биология және биотехнология – 8, механика-математика – 6, философия және саясаттану – 1, экономика және бизнес жоғары мектебінен 1 оқытушы бар.

Сарапшылар ағымдағы жылы рейтингті өткізу кезінде Webometrics жеке элементтері енгізілген ЖОО-ды саралаудың сандық бағдарламасының әдіснамасы жақсартылды деп атап өтті. Бұл объективті және анық баға беруге мүмкіндік берді.

2019 жылғы Ұлттық рейтингке еліміздің 59 жоғары оқу орны қатысты. Жыл сайын Тәуелсіз аккредиттеу және рейтинг агенттігі (НААР/IAAR) өткізетін зерттеулер түлектердің дайындық сапасын және бәсекеге қабілеттілігін арттыруға бағытталған ЖОО-ның білім беру кеңістігінің халықаралық деңгейіне одан әрі шығуына ықпал етеді.

**Кадырсизова Томирис Тимуровна, Жуманова Анель
Берікқызы, Хасанов М.**

ӘЛ-ФАРАБИДІҢ 1150-ЖЫЛДЫҚ МЕРЕЙТОЙЫ

Биыл әл-Фарабидің туғанына 1150-жыл толуына орай, түрлі іс-шаралар болып жатқаны белгілі. Солардың ішінде мына бір керемет жаңалықты айтпасқа болмас.

Ғылыми-білім беру орталығы әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті мен Американың Өркениеттер ынтымақтастығы және алмасу қоры (ӨЫАҚ) арасындағы өзара келісім бойынша Мэриленд қаласында (АҚШ) құрылады.

Бұл өркениеттердің ұлы философы – әл-Фарабидің 1150-жылдық мерейтойы атап өтіліп жатқан айтулы жылы АҚШ пен Қазақстан арасындағы ынтымақтастықты дамытуда маңызды оқиға болмақ.

Орталық Қазақ ұлттық университеті есімін абыроймен алып жүрген адамзаттың көрнекті ойшылы Әбу Насыр әл-Фарабидің алтын энциклопедиялық мұрасын ілгерілету саласындағы бірлескен жобаларды іске асыру жөніндегі бірегей халықаралық алаңға айналады.

Жақында Қазақстанның АҚШ-тағы Елшілігінің қолдауымен ҚазҰУ Джордж Вашингтон атындағы Америка университетімен бірлесіп ұлы ойшылдың мерейтойына арналған онлайн дөңгелек үстел өткізді. Университет әлемнің түрлі елдерінде әл-Фарабидің 12 орталығы мен үйін ашып, белсенді жұмыс жүргізуде. Осындай Орталық Америкада алғаш рет ашылады.

АҚШ-та «әл-Фарабидің» алғашқы орталығын ашу туралы уағдаластық адамзат ойшылының тұлғасына деген жоғары құрметтің және оның гуманистік мұрасына ерекше қызығушылықтық белгісі ретінде бағаланады.

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың белсенді халықаралық қызметі және оның америкалық әріптестерімен тиімді өзара әрекеттесуі, Мэрилендтегі «әл-Фараби» орталығына ұлы философтың мұрасын еліміздің брәнді ретінде зерделеу мен ілгерілетудің, сондай-ақ жердің батыс жарты шарында Қазақстанның тілі мен мәдениетін дәріптеудің озық орталығы болуға мүмкіндік береді. Бұл жастарға тағы бір шабыт сыйлары анық.

Беркимбаев Даулет Жаркинбекұлы, Хасанов Манас Кабылтаевич

ОҚУҒА ТИІС 100 КІТАП АЯСЫНДА

Оқуға тиіс 100 кітап аясында бірнеше ақын, жазушыларды атауға болады. Бірақ соның ішінде бірегейі Абай Құнанбаевты ерекше атап өту қажет деп ойлаймын. Осы тұста, қара шаңырақ ҚазҰУ-да, Абай күні атап өтіліп, Абай атындағы тақырыптың залдың тұсаукесері өткені бәрімізге мәлім.

Қазақстанның Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев өзінің «Абай – Рухани реформатор» атты мақаласында: «Біз Абайды XIX ғасырда өмір сүріп, XXI ғасырдың сөзін сөйлеген данышпан ретінде әлемге танытуымыз керек. Сонымен қатар оны ұлттық сананы жаңғыртуға зор ықпал еткен рухани реформатор ретінде дәріптеуге міндеттіміз. Түптеп келгенде, әрбір қазақ Абаймен мақтануға тиіс!» – деп атап өтті.

Ұлы ақынның мерейтойын мерекелеу аясында ҚазҰУ-дың Ғылыми кітапханасында жаңа тақырыптық зал ашылды, онда Абай Құнанбаевқа арналған арнайы экспозициялар, сондай-ақ ақынның өмірі мен шығармашылығын ашып көрсететін сурет галереясы орналасқан. Орталық суретте ақын дала мен таулар аясында ақ киімде бейнеленген, бұл оның жаны мен ойының тазалығын бейнелеп, Абайдың ұлылығын және оның туған жерімен ажырамас байланысын көрсетеді.

«Зал 80 орынға арналған және заманауи аудио-видео жабдықтармен жабдықталған, мұнда студенттер үшін дәрістер, кездесулер, конференциялар және басқа да ғылыми шаралар өткізуге болады. Сонымен қатар, бұл жерде Абай шығармаларының, оның ішінде сирек кездесетін басылымдардың тұрақты көрмесі бар. Сондай-ақ, Абай және оның шығармалары туралы аудио-видео материалдардың толық жинағы келтірілген», - деп атап өтті тұсаукесер барысында кітапхана директоры Калима Төлеубаева.

Сондай-ақ, шарада ұлы ақынның Халықаралық Абай клубы мен ҚазҰУ бірлесіп басып шығарған шығармаларының толық жинағы ұсынылды. Осы шығарылым туралы белгілі қазақ жазушысы, драматург және баспагер Роллан Сейсенбаев әңгімеледі. Ол он томдық басылымға орыс, ағылшын, француз және неміс тілдеріне аударылған туындылар кіргенін атап өтті. Жинақтың «Абай туралы сөз» атты жеке томы толығымен Абай туралы әдебиеттанушылар, ақындар, жазушылар және әлемге әйгілі ғалымдардың тұжырымдарына арналған.

«Биыл әлем екі айтулы күнді – ұлы ойшыл Әл-Фарабидің 1150 жылдығын және майталман ақын Абайдың 175 жылдығын атап өтуде. Қазақтың дархан жері адамзатқа өзінен тысқары жерлерде рухани және шығармашылық мұрасымен танымал болған ұлы перзенттерін сыйлады. Жақында әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-де Әл-Фараби орталығы ашылған болатын, ал бүгін – Абай атындағы зал ашылуы. Осының арқасында олар бізге, жас ұрпаққа жақындай түсті, бұл біздің рухани жаңғыруымызға деген сенімімізді күшейте түспек», - деді Роллан Сейсенбаев.

Мемлекет басшысы атап өткендей, біздің санамызды, көкжиегімізді кеңейтіп, рухани дамуымыз үшін Абайға арналған іс-шараларды өткізу аса маңызды. Оның мұрасы қазақ халқының болмысы мен ұлттық ерекшелігін, салт-дәстүрі мен рухын айқын көрсетеді. Оның кемелділікке, ой және адам жанының тазалығына ұмтылу туралы идеялары әрбір қазақстандық үшін маңызды бағдарға айналуы керек.

**Жеңісова Гүлнұр Жалғасқызы,
Молдабаева Майра Саметовна**